

## **TEHETSÉGGONDOZÁS A KOSÁRLABDÁBAN – EDZŐI MEGLÁTÁSOK**

**LUKÁCS Anikó**

PhD-hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és  
Pszichológia Kar Budapest, Neveléstudományi Doktori Iskola  
*PhD student, Eötvös Loránd University, Faculty of Education and  
Psychology, Doctoral School of Education*  
email: lukacs.aniko@ppk.elte.hu  
ORCID:0000-0002-0297-8972

**GÓSI Zsuzsanna**

habilitált egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai  
és Pszichológia Kar Budapest  
*associate professor, Eötvös Loránd University, Faculty of Education and  
Psychology*  
email: gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu  
ORCID:0000-0002-0603-5234

**KASSAY Lili**

egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és  
Pszichológia Kar Budapest  
*associate professor, Eötvös Loránd University, Faculty of Education and  
Psychology*  
email: kassay.lili@ppk.elte.hu  
ORCID:0000-0002-1455-4798

### **ABSTRACT**

#### **TALENT MANAGEMENT IN BASKETBALL – COACHING INSIGHTS**

The Hungarian Basketball Association has strengthened the system of traditional association youth development system with an accredited academy network, which system is complemented by state-recognized academies also. The survey, which asked all the direct stakeholders of the youth development system, analyzed the comments related to the talent management process and the factors affecting success. Among the success factors, the coaches consider the players' positive character traits to be the most important, followed by the coach's motivation,

methodological knowledge, and professional knowledge. Among the influencing factors, the coaches rated the role of managers the lowest. According to the coach's answers, becoming a successful coach is mostly determined by the coach's pedagogical and psychological knowledge. Although the coaches attach special importance to pedagogical and psychological knowledge, the qualifications do not substantiate this opinion.

**Keywords:** basketball, sports academy, talent management, trainers, success

**Kulcsszavak:** kosárlabda, sportakadémia, tehetséggondozás, edzők, siker

## 1. Bevezetés

A Magyar Kosárlabda Szövetség akkreditált akadémiai hálózattal erősítette meg a hagyományos egyesületi utánpótlásképzés rendszerét, mely rendszer államilag elismert akadémiákkal is bővült. Az akadémiák alapításának jogi kereteit a Sporttörvény<sup>59</sup> és módosításai<sup>60</sup>, kiegészítései<sup>61</sup> teremtették meg<sup>62</sup>. A Magyar Kosárlabda Szövetség az általa lefolytatott akkreditációval a vezető sportszervezeteket egységes szempontok szerint értékelte<sup>63</sup>. Az akkreditációban a 14 évesnél idősebb játékosokat a nemzetközi versenyeztetésre is felkészíteni szándékozó klubok vehettek részt, és az akkreditált akadémiai címet két évre nyerhették el<sup>64</sup>. Szervezeti, infrastrukturális és finanszírozási megfelelést kellett tudni felmutatni a pályázatban, továbbá részletezni kellett a szakmai programot és bemutatni a szakmai programot megvalósító szakembereket.

Az államilag elismert akadémia létrehozásának jogi kereteinek megteremtése a 2004-es sporttörvény 15/A§ kiegészítésével indult el<sup>65</sup>. A feladatai ellátására sportcélú támogatást biztosít az államilag elismert sportakadémia számára az

59 2004. évi I. törvény a sportról (2004) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv>

60 2018. évi T/3371/13 törvény a Sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról. <https://www.parlament.hu/irom41/03371/03371-0013.pdf>

61 545/2021. (IX.24.) Korm.rendelete a sportakadémiákról szóló 303/2019 (XII.12.) Korm. rendelet módosításáról. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/9a4d067c-5cfca41a65d161e3db85297b391e8d07/megtekintes>

62 Sáfár Sándor (2022): Államilag elismert sportakadémiák rendszere. Emberi Erőforrások Minisztériuma, Sportért felelős Államtitkárság, PPKE JÁK Sportjogi szakjogász képzés, 2022. február 25., egyetemi előadás

63 Halmos Péter (2022): A kosárlabda akadémiai rendszerben nevelkedő sportolók jogállásának vizsgálata. Szakdolgozat. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, Deák Ferenc Továbbképző Intézet, 2022., Budapest, kézirat

64 MKOSZ (2012): Akadémiai program: Akkreditációs segédanyag. <https://hunbasket.hu/hir/24715/mkosz-akademiai-program-akkreditacios-segedanyag>

65 2018. évi T/3371/13 törvény

állam. Az 1656/2019-es kormányhatározat<sup>66</sup> az Emberi Erőforrások Minisztérium miniszterét jelölte meg az akadémiai rendszer létrehozását előmozdító javaslattételre, továbbá ugyanazon év decemberének közepéig kösse meg az együttműködési megállapodásokat a kosárlabda, kézilabda és labdarúgás kijelölt sportszervezeteivel.<sup>67</sup> A rendelt szabályozza a követelményeket, a közneveléshez kapcsolódó feladatokat – melyek ellátási szintjétől függően sorolja be az akadémiákat (1. táblázat).

**1. táblázat: A sportakadémiai kategóriák és besorolások**

| Besorolás | I. kategória              | II. kategória             | III. kategória  |
|-----------|---------------------------|---------------------------|-----------------|
| Kollégium | Sportakadémiai fenntartás | Sportakadémiai fenntartás | Megállapodással |
| Iskola    | Sportakadémiai fenntartás | Megállapodással           | Megállapodással |

*Forrás:* 303/2019. (XII.12.) Korm. Rendelet a sportakadémiákról; Halmos, 2022.

Azok az akadémiák, amelyekkel a sportért felelős miniszter négy évre szóló keretmegállapodást köt<sup>68</sup>, és amelyek a minisztérium költségvetési fejezetéből kapják a támogatást a megállapodott feladatok ellátására<sup>69</sup>, az „államilag elismert sportakadémia” megnevezéssel különböztethetik meg magukat. Ezt a jogosultságot a Budapesti Honvéd Sportegyesület, a soproni Darazsak Sportakadémia Kft., a Debreceni Kosárlabda Akadémia Kft., valamint a pécsi Rátgéber Kosárlabda Akadémia Alapítvány kapta meg<sup>70</sup>. Az MKOSZ további államilag elismert kosárlabda sportakadémia megalapítását javasolta, de a vizsgálatot követően a keretszám nem

66 1656/2019. (XI.21) Korm.határozat a sportakadémiai rendszer kidolgozásáról <https://jogkodex.hu/doc/8584336>

67 303/2019.(XII.12.) Korm.rendelet a sportakadémiákról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=1900303.kor>

68 Emberi Erőforrások Minisztériuma (2020): Államilag elismert sportakadémiák listája. [https://2015-2019.kormany.hu/download/d/4f/b1000/%C3%81llamilag\\_elismert\\_sportakad%C3%A9mi%C3%A1k\\_List%C3%A1ja.pdf#!DocumentBrowse](https://2015-2019.kormany.hu/download/d/4f/b1000/%C3%81llamilag_elismert_sportakad%C3%A9mi%C3%A1k_List%C3%A1ja.pdf#!DocumentBrowse)

69 Lukács Anikó, Gösi Zsuzsanna: Az MKOSZ által akkreditált kosárlabda akadémiák és az államilag elismert sportakadémiák rendszere. In: Gösi, Zsuzsanna; Magyar, Márton (szerk.): A tanulás-tanítás folyamatának sajátosságai sport(os) nézőpontból. Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 102-116.

70 Kezdő5.hu (2020): Négy kosárlabda akadémia lett államilag kiemelt műhely <http://kezdő5.hu/utanpotlas/hirek-negy-kosarlabda-akademia-lett-allamilag-kiemelt-muhely-41009>

változott<sup>71</sup>. Az MKOSZ a produktivitási adatok és a mentorrendszer visszajelzései alapján saját szakmai akkreditációs rendszerén belül tíz kosárlabda akadémiát akkreditált a közép-, kelet-, nyugat-, valamint dél-magyarországi képzési területre<sup>72</sup>

A sportági tehetséggondozási programok fő színterei az akadémiák – a szövetség által akkreditáltak, valamint az államilag elismert akadémiák<sup>73</sup>. A 14 éves kort megelőzően nemcsak Magyarországon, de az Európai Unió tagországaiban is az általános iskola alsó osztályaiban válik szét a nem szervezett keretek között sportolóknak a csoportja a szervezett – jellemzően klubokban – tréningezőkhöz csoportjától. A felsőbb évfolyamok szervezett keretek között sportolói fiataljai 10 és 14 éves kor között két, egymástól eltartó irányban sportolnak tovább<sup>74</sup>. A kezdeti lépéseket többségükben klubon belüli tagsággal és versenyzéssel töltik, de a versenyzőként sportolók aránya évről évre csökken. 14-15 éves kor környékén pedig a kiválasztási folyamatoknak (is) köszönhetően radikálisan szűkül az elitképzésben, kiemelt tehetséggondozásban résztvevők száma, ugyancsak korlátozottabbá válik a klubversenyeztetéssel sportolók részvétele, jelentősen megnő a továbbra is szervezett keretek között, de szabadidős, rekreációs jelleggel sportolók aránya (miközben az általános iskola alsó osztályaiban sportolni kezdők száma körülbelül konstans<sup>75</sup>).

Az átrendeződésnek számos oka van, mely okok közül kiemelkedik az idő előtti, továbbá az úgynevezett „nem természetes” sportolói lemorzsolódás jelensége, melynek okai között a sportszervezet működése és a küldetés, célrendszer szerinti vezetésének a hiányai<sup>76</sup>, illetve a közvetlen érintettek – játékos, edző(k)<sup>77</sup>, szülő<sup>78</sup>,

71 Bodnár Péter (2022): MKOSZ, Küldöttgyűlés, Magyar Kosárlabdázás Háza, 2022. május 10. [https://hunbasket.hu/documents/55279\\_MKOSZ\\_Küldöttgyűlés\\_2022\\_írási\\_anyagok\\_final\\_approved\\_signed.pdf](https://hunbasket.hu/documents/55279_MKOSZ_Küldöttgyűlés_2022_írási_anyagok_final_approved_signed.pdf)

72 Bodnár Péter, 2022

73 Lukács Anikó, Gösi Zsuzsanna (2023)

74 Rochelle Eime, Melanie Charity, Hans Westerbeek (2022): The Sport Participation Pathway Model (SPPM): a conceptual model for participation and retention in community sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 14:2, 291-304

75 Rochelle Eime, Melanie Charity & Hans Westerbeek

76 Kassay Lili (2023): Különböző vezetői hozzájárulások vagy azok hiánya az utánpótlásképzés működéséhez In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) *Életmód, menedzsment és módszertani kérdések a sport és rekreáció világában*, Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 51-75., 25 p.

77 Kassay Lili, Szalay Krisztina (2023): Ahogy az edzők látják a klubokon belül az utánpótlásképzést In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) *Képzési, nevelési és gazdasági kérdések a sportban, rekreációban*, Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 80-98., 19 p

78 Kovács Krisztina, Takács Johanna, Juhász István, Kovács Katalin (2024): Perceptions of parental involvement in youth handball players, the effects of sport participation stage and sports injury. *Frontiers in Psychology* 15 Paper: 1412116, 8p (2024).

iskola – együttműködésének a megakadása<sup>79</sup>, továbbá a felnőtt csapatba beillesztés, beilleszthetőség szakmai és klubvezetési kérdései egyaránt közrejátszanak. A lemorzsolódás jelenségével nemcsak a működés anomáliáinak felismerése és kezelése okán fontos foglalkozni, de a sportoltatásba fektetett összegek megfelelő felhasználása, továbbá a rendszeres sportolás kialakítása, közösségi és gazdasági becsatornázása miatt is. A szemlélet azonban még nem jelent meg a hazai sportgazdasági, sportmenedzsment szakirodalomban<sup>80</sup>

Az elitképzésbe kiválogatott, a fiatal versenyzői kor előrehaladtával egyre szűkülő számban akadémiai keretek között felkészített tehetségek sikerorientált képzése különböző adottságú – és ennek megfelelően I., II. III. kategóriába sorolt és támogatott – akadémiák, továbbá az államilag elismert akadémiák, valamint a tudományos háttérrel is a sportágba integráló módszertani központ és akadémia rendszerben szerveződik<sup>81</sup>. Az utánpótlás-válogatottságtól a felnőtt csapatokba, idővel a felnőtt válogatottba vezető úton a sportszakmai kérdések továbbra is kiemelt jelentőséggel bírnak – kiegészülve számos támogató szakterület együttműködő, a vezetőedzők által koordinált és integrált munkájával<sup>82</sup>.

A tehetséggondozás eredményességét hagyományosan a sporteredményben, ezen belül is a fiatal játékosoknak a válogatottakban, felnőtt csapatokban való szerepeltetésében és megmérettetésében mérik<sup>83</sup>. A siker elérésében valamennyi érintettnek szerepe van, a játékosnak, edzőnek<sup>84</sup>, szülőknek és menedzsmentnek egyaránt<sup>85</sup>.

79 Kassay Lili, Szalay Krisztina (2023): Question marks of team sports youth development based on coaching experiences In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) Képzési, nevelési és gazdasági kérdések a sportban, rekreációban, Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 128-144. Paper: 144, 17 p.

80 András Krisztina, Havran Zsolt, Kajos Attila, Kozma Miklós, Máté Tünde, Szabó Ágnes (2019): A sportgazdaságtani kutatások nemzetközi és hazai fejlődése. Vezetéstudomány, 50 (12), 136 – 148.

81 Lukács Anikó (2020): A pécsi Nemzeti Kosárlabda Akadémia, mint „Államilag elismert Sportakadémia” felépítésének sajátosságai. In: Gösi, Zsuzsanna; Bukta, Zsuzsanna (szerk.): A sport társadalmi, gazdasági és utánpótlás-nevelési kérdései. Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2020) pp. 78-90.

82 Lukács Anikó, Gösi Zsuzsanna, Rátgéber László (2022): Kosárlabda edzők feladatának értelmezése, edzői szemmel – esettanulmány. Magyar Sporttudományi Szemle 23:96(2) pp. 63-63 (2022)

83 Lukács Anikó (2020)

84 Kovács Katalin, Novák Ágnes, Bárdos György (2021): Kézilabdaedzők pedagógiai gyakorlatai utánpótlás korú csapatoknál a Covid-19-korlátozások alatt. In: Gösi Zsuzsanna, Boros Szilvia, Magyar Márton (szerk.) Sport a Covid19 pandémia árnyékában: Tanulmányok a sporttudomány témaköréből

85 Kiss Zoltán (2023): Hazai és határon túli utánpótláskorú labdarúgók tehetséggondozásának pedagógiai jellemzői. Doktori (PhD) disszertáció, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

A kutatás arra kereste a választ, hogy az egyes érintettek mely tényezők befolyását vélik meghatározónak a tehetséggondozás folyamatában, az edzőnek, a játékosnak milyen szerepet tulajdonítanak a megkérdezettek. Mely tényezők befolyásolják, alakítják a tehetséggondozást, nem utolsósorban a sikeres felnőtt kosárlabdázóvá válást. A vizsgálat azzal a feltételezéssel élt, hogy a sikeres felnőtt kosárlabdázóvá válásban meghatározó szerepet játszó edzőről alkotott kép és az edzőnek a saját sikerességét befolyásoló tényezőkről alkotott képe eltér egymástól.

## 2. Kutatási design

A több lépésben végrehajtott csoportos, véletlen mintavétel során az akkreditált, illetve az államilag elismert akadémiák (n=15) vezetői a személyes felkérésüket követően eljuttatták az utánpótlás-edzőkön keresztül az érintetteknek a nekik szóló kérdőív linkjét. Az akadémiáknak a vizsgálati alapsokaság egyedeiről minden érintetti körben van teljeskörű listája a játékosokról, edzőkről, szülőkről, az akadémiák menedzsment tagjait érintően egyaránt. Az adatfelvétel online, önkitöltéssel, anonim történt, 10-12 perc kitöltési idejű kérdőívek segítségével a Qualtrics felhő-alapú kérdőívszerkesztő szoftver használatával. A háttérváltozókat zártvégű kérdésekre adott válaszok írják le, az egyes skálacsoportok állításait négy fokú Likert-skála mérte. Az adatfeldolgozást SPSS 29.0 verziószámú statisztikai elemző szoftver támogatta. Az egi tapasztalatokhoz képest<sup>86</sup>, mely kutatás során az adatfelvétel személyesen és papíralapú kitöltéssel történt, jelen vizsgálatban az edzői válaszadási arány alacsonyabb, a válaszadás esetlegesebb. A mintaelemszám 45 kosárlabda edző, mely válaszadói szám a sportág akadémiai képzésén belül dolgozó edzőknek körülbelül 15%-a. A minta nem reprezentatív, az úgynevezett kis minta<sup>87</sup> csoportjába sorolható.

A válaszadók kétharmada férfi edző (66,7%), szakmai képzettségüket tekintve középfokú (44,4%), kosárlabda edzői (24,4%), illetve kosárlabda edzői MSc végzettségű (15,6%). A pedagógiai ismereteit csaknem a válaszadók harmada tanárként, tanítóként szerezte meg (28,9%), az edzői szak keretein belül 38,8%-uk vértette fel magát, OKJ-oktatáson belül 11,1% mélyítette pedagógiai ismereteit.

## 3. Eredmények, megbeszélés

A kosárlabda akadémiai képzés keretében edződő fiatal játékosok fejlődésére, előmenetelére, sikeres felnőtt kosárlabdázóvá válására ható tényezők közül az edzői szerepet, hatást vizsgálva az edzők, a játékosok, szülők ugyanazokat a négy fokú Likert-skálán mért. állításokat véleményezték (2. táblázat).

---

<sup>86</sup> Kiss Zoltán (2023)

<sup>87</sup> Csikos Csaba (2009): Mintavétel a kvantitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó, 2009, 34. oldal

**2. táblázat: Az akadémiai kosárlabda edzőknek a véleménye arról, hogy az egyes tényezők milyen mértékben befolyásolják az utánpótláskorú játékosok sikeres felnőtt kosárlabdázóvá válását**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                                    | Mean | St. Deviation |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| Az edző szakmai tudása                                                                                 | 3,82 | ,442          |
| Az edző módszertani tudása                                                                             | 3,80 | ,457          |
| Az edző pedagógiai felkészültsége                                                                      | 3,71 | ,458          |
| Az edzői motiváció, edzői hozzáállás                                                                   | 3,87 | ,344          |
| Az edző pszichológiai felkészültsége                                                                   | 3,62 | ,650          |
| Az edző erkölcsi magatartása                                                                           | 3,51 | ,661          |
| Az edző műveltsége, kulturáltsága                                                                      | 3,24 | ,712          |
| A szakmai stáb felkészültsége (erőnléti edző, rehabilitációt irányító személy, sportorvos, dietetikus) | 3,67 | ,603          |

Forrás: saját kutatás

Az edzők az edzői tevékenység több részletére, összetevőjére is rávilágító állításokra is válaszoltak (2.táblázat). Az adott tényezőt „egyáltalán nem tartom meghatározónak” (1), „inkább nem tartom meghatározónak” (2), „inkább meghatározónak tartom” (3), „teljesen meghatározónak tartom” (4) fokozatok között választhattak. Valamennyi állítással kapcsolatban az „inkább meghatározónak” és „teljesen meghatározónak” foglaltak véleményt.

A legmagasabb skála értéket az edzői motiváció, edzői hozzáállás tényező kapta (3,87) a legalacsonyabb szórás (,344) mellett. Hasonlóan egyöntetű az edzői szakmai tudás (3,82), valamint a módszertani tudás jelentőségéről alkotott meglátás (3,80). Az edző műveltségének, kulturáltságának jelentőségéről már az „inkább meghatározónak tartom” vélekedés fogalmazódik meg (3,24) a ,712 szórás érték mellett.

Az edzői elkötelezettség, szerep áll a lista élén (3. táblázat), és az átlagtól való eltérés ezen tényező esetében a legkisebb. A szakmai, illetve a módszertani tudás tényezőnek tekintése hasonlóan egyértelmű és egyöntetű. A pedagógiai felkészültség és a szakmai stáb felkészültsége – figyelembe véve a szórások nagyságát – már egy bizonytalanabb, „inkább meghatározónak tartom” vélekedés (és talán nem minden esetben meggyőződés) felé mutat. A pszichológiai ismeretek, az erkölcsi magatartás, illetve edzői műveltség kérdései már sokkal inkább felvetik az egyéni vélekedések, meglátások, tapasztalatok közötti különbségeket is. Az átlag értékek az „inkább” határozatlansága felé mozdulnak, a többi tényezőhöz képest jelentősebb átlagtól való eltérés mellett.

**3. táblázat: Az akadémiai kosárlabda edzőknek a véleménye arról, hogy az egyes tényezők milyen mértékben befolyásolják az utánpótláskorú játékosok sikeres felnőtt kosárlabdázóvá válását – mintaátlag szerint rendezve**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                                    | Mean | St. Deviation |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| Az edzői motiváció, edzői hozzáállás                                                                   | 3,87 | ,344          |
| Az edző szakmai tudása                                                                                 | 3,82 | ,442          |
| Az edző módszertani tudása                                                                             | 3,80 | ,457          |
| Az edző pedagógiai felkészültsége                                                                      | 3,71 | ,458          |
| A szakmai stáb felkészültsége (erőnléti edző, rehabilitációt irányító személy, sportorvos, dietetikus) | 3,67 | ,603          |
| Az edző pszichológiai felkészültsége                                                                   | 3,62 | ,650          |
| Az edző erkölcsi magatartása                                                                           | 3,51 | ,661          |
| Az edző műveltsége, kulturáltsága                                                                      | 3,24 | ,712          |

*Forrás: saját kutatás*

A sikeressé váló sportolót az egyre sikeresebb, szakmailag fejlődő, tudását átadni tudó edző tudja felkészíteni a felnőtt kosárlabdázóvá válás útján. A következő állítások (4. táblázat) azt firtatják, hogy az edzők szerint melyek azok a tényezők, amelyek azt befolyásolják, hogy ők maguk miként tudnak sikeresebb utánpótlásedzőkké válni.

**4. táblázat: A válaszadó akadémiai kosárlabda edzők vélekedése a sikeres utánpótlás-edzővé válásukat befolyásoló tényezőkről**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                  | Mean | St. Deviation |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| Az amatőr kosárlabdázó múlt                                                          | 2,73 | ,809          |
| A professzionális kosárlabdázó múlt                                                  | 2,73 | ,986          |
| Milyen kosárlabda taktikai ismereteim vannak                                         | 3,31 | ,701          |
| Milyen kosárlabda technikai ismereteim vannak                                        | 3,69 | ,514          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabda kondicionális képességfejlesztésének terén     | 3,27 | ,751          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabda koordinációs képességfejlesztésének terén      | 3,40 | ,654          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabdázói üzleti mozgékonyosság fejlesztésének terén. | 3,20 | ,757          |

*Forrás: saját kutatás*

A válaszadó edzőknek (4. táblázat) a vélekedése arról, hogy meglátásuk szerint mely tényezők befolyásolják a sikeres utánpótlás-edzővé válásukat, ez a vélekedés

az átlag értékeket tekintve elég bizonytalan. A legtöbb tényezőt tekintve a 3-as értékhez vannak közel, jelentős átlagtól való eltérés mellett. Egyedül a kosárlabda technikai ismereteiről egységesebb a kirajzolódó kép (3,69; ,514). Még az egyértelmű(bb)nek tűnő kosárlabdázói múltról alkotott vélemény is az „inkább meghatározó” tartomány felé mutat, a tényezőkhöz tartozó legmagasabb szórás mellett.

**5. táblázat: A válaszadó akadémiai kosárlabda edzők vélekedése a sikeres utánpótlás-edzővé válásukat befolyásoló tényezőkről – mintaátlag szerint rendezve**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                | Mean | St. Deviation |
|------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| Milyen kosárlabda technikai ismereteim vannak                                      | 3,69 | ,514          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabda koordinációs képességfejlesztésének terén    | 3,40 | ,654          |
| Milyen kosárlabda taktikai ismereteim vannak                                       | 3,31 | ,701          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabda kondicionális képességfejlesztésének terén   | 3,27 | ,751          |
| Milyen ismereteim vannak a kosárlabdázói üzleti mozgékonyság fejlesztésének terén. | 3,20 | ,757          |
| Az amatőr kosárlabdázó múlt                                                        | 2,73 | ,809          |
| A professzionális kosárlabdázó múlt                                                | 2,73 | ,986          |

*Forrás: saját kutatás*

A kosárlabda technikai ismeretein túl – ezzel kapcsolatban biztosak lehetünk abban, hogy ezen ismeretekre szükség van, ezeket meg kell tudni tanítani a fiatal feltörekvő sportolóknak – a koordinációs képességfejlesztés, a taktikai ismeretek, a kondicionális képességfejlesztés, az üzleti mozgékonyság kérdésköre már egyre inkább a bizonytalanság intervallumába csúszik. Legalábbis nem egyöntetű, nem egységes a vélekedés, jelentősek az egyéni eltérések a sikeres edzővé válás tényezőit tekintve. Mely töredezettebb, inkább egyéni megoldások felé mutató kép azért elgondolkodtató, mert a szakmai tudás összetevőivel kapcsolatban mutat egyenetlenséget, határozatlanságot.

A sikeres utánpótlás-edzővé válás útjáról és eszközeiről kialakított meggyőződés a játékosokkal való kapcsolat összefüggésében is meghatározó alapállás. Ennek a vélekedésnek a tudatában fogják fejleszteni magukat a jobb edzővé válni akarók (6.táblázat). Nem elég az edzőknek a saját magukkal kapcsolatban megszerzett tudása és annak csiszolása, át is kell tudni adni ezeket az ismereteket, el kell érni a játékosokkal való kooperáció magas szintjén, meg kell tudni szerezni és tartani az együttműködés bizalmát.

**6. táblázat: A válaszadó akadémiai kosárlabda edzők vélekedése a játékosokkal való együttműködés tényezőiről. Melyek azok, amelyeknek ismeretével sikeres utánpótlás-edzővé válhatnak**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                                                                                                                              | Mean | St. Deviation |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| A pedagógiai ismeretek                                                                                                                                                                           | 3,84 | ,424          |
| A pszichológiai ismeretek                                                                                                                                                                        | 3,67 | ,522          |
| A sportolók egyéni bánásmódot igényelnek                                                                                                                                                         | 3,53 | ,661          |
| Az edző csak a sporttal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzon a játékos estében                                                                                                                   | 1,78 | ,735          |
| Az edző a játékosok sporton kívüli problémájával is foglalkozzon                                                                                                                                 | 3,36 | ,679          |
| Az edző konfliktusos nevelési helyzetben képes legyen olyan döntést hozni a kosárlabdázó sikeres felnőtt pályafutása érdekében, mely ellentétes lehet a saját és a játékos pillanatnyi érdekével | 3,64 | ,679          |

*Forrás: saját kutatás*

A pedagógiai ismeretek szükségessége egyértelmű a válaszadó akadémiai kosárlabda edzők meglátása szerint, és az egyéni eltérések is alacsonyabb szórást mutatnak. A pszichológiai ismeretek jelentősége is tükröződik. A konfliktusos helyzetekben való akár ellentmondásos fellépés azonban már visszafogottabb szerepfelfogást mutat, magasabb egyéni eltérő vélekedések mellett. Továbbá a pedagógiai és pszichológiai ismeretek alkalmazása és alkalmazni tudó határozottság nem feltétlenül jelenik meg a konfliktusok kezelésében való magabiztos szerepfelfogásban.

A nevelés terepének értelmezése ellentmondásos. Nem világos, hogy a játékos edzésen, kosárlabdán kívüli életében az edző milyen szerepet tud, akar, fontos vállalni. A két állításra adott érték, valamint az átlagtól való eltérések is rendezetlen képet tükröznek.

A játékosokkal való együttműködéshez – mint bármilyen emberi viszonylatban fontos együttműködéshez – elfogadott az a megközelítés, hogy képezni, tudást átadni pedagógiai és pszichológiai ismeretek mentén nagyobb eséllyel, valószínűséggel lehet. Az átlagok, valamint az átlagoktól való eltérések is a válaszadók egyetemes vélekedését tükrözik. A konfliktusok játékosok érdekét is figyelembe vevő kezelése, akár a rövid távú hátrányok felvállalása a hosszú távú játékos célok szolgálata érdekében elméletben és a közvélekedés szerint fontos oktatói megközelítés. A véleményeknek a szórása azonban jelzi, hogy színesebb lehet az érvelések sora. A sportolókkal való egyéni bánásmód kérdése számos irányban indíthat el egy diskurzust az adott akadémia, klub szakmai közösségén belül.

**7. táblázat: A válaszadó akadémiai kosárlabda edzők vélekedése a játékosokkal való együttműködés tényezőiről. Melyek azok, amelyeknek ismeretével sikeres utánpótlás-edzővé válhatnak – mintaátlag szerint rendezve**

| Állítás (4fokú Likert-skálán mérve)                                                                                                                                                               | Mean | St. Deviation |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------|
| A pedagógiai ismeretek                                                                                                                                                                            | 3,84 | ,424          |
| A pszichológiai ismeretek                                                                                                                                                                         | 3,67 | ,522          |
| Az edző konfliktusos nevelési helyzetben képes legyen olyan döntést hozni a kosárlabdázó sikeres felnőtt pályafutása érdekében, mely ellentétes lehet a saját és a játékosa pillanatnyi érdekével | 3,64 | ,679          |
| A sportolók egyéni bánásmódot igényelnek                                                                                                                                                          | 3,53 | ,661          |
| Az edző a játékosok sporton kívüli problémájával is foglalkozzon                                                                                                                                  | 3,36 | ,679          |
| Az edző csak a sporttal kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzon a játékos estében                                                                                                                    | 1,78 | ,735          |

Forrás: saját kutatás

Csapatstrófról ugyanakkor tehetségmenedzsmentről gondolkozva pro és kontra érvek szólhatnak az egyéni bánásmód mellett és ellen, arra készítve az edzőket, valamint az edzők és sportvezetők szakmai körét, hogy árnyalt, ugyanakkor egységes álláspontot alakítsanak ki ebben a kérdésben is. Az edző mint szakmai vezető és/vagy egyben nevelő és pedagógus is kérdéskör tisztázása ugyancsak megkerülhetetlen része az edzői-sportszakmai csapat szakmai koncepciójának.

4. Következtetés, kitekintés

A válaszadói hajlandóság az akadémiai edzők körében az online kérdőív kitöltés esetében jóval alacsonyabb, összehasonlítva a hasonló vizsgálatot elvégző egri Eszterházi Károly Főiskola doktori disszertációjának empiriáját megalapozó vizsgálat papíralapú, személyes adatfelvétele esetében. A jelenleginél nagyobb mintaelemszám lehetővé tenné egy árnyaltabb, almintákat is külön-külön áttekintő elemzés elvégzését, megalapozottabb következtetések levonását.

Az elemzés felveti annak lehetőségét, hogy egy-egy szakmai csoport, akadémiai edzői-sportszakmai közösség az általános vélekedéseken túl egy-egy szakmai kérdésben megvitatja a felmerülő álláspontokat és koncepcionális iránymutatást alakít ki, ezzel is segítve az edzők hétköznapi során végzett munkáját.

## FELHASZNÁLT IRODALOM / REFERENCES

- András Krisztina, Havran Zsolt, Kajos Attila, Kozma Miklós, Máté Tünde, Szabó Ágnes (2019):** A sportgazdaságtani kutatások nemzetközi és hazai fejlődése. Vezetéstudomány, 50 (12), 136 – 148.
- Csikós Csaba (2009):** Mintavétel a kvantitatív pedagógiai kutatásban. Gondolat Kiadó, 2009, 34. oldal
- Halmos Péter (2022):** A kosárlabda akadémiai rendszerben nevelkedő sportolók jogállásának vizsgálata. Szakdolgozat. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, Deák Ferenc Továbbképző Intézet, 2022., Budapest, kézirat
- Kassay Lili (2023):** Különböző vezetői hozzájárulások vagy azok hiánya az utánpótlásképzés működéséhez In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) Életmód, menedzsment és módszertani kérdések a sport és rekreáció világában, Budapest, Magyarország : Akadémiai Kiadó (2023) pp. 51-75., 25 p.
- Kassay Lili, Szalay Krisztina (2023):** Question marks of team sports youth development based on coaching experiences In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) Képzési, nevelési és gazdasági kérdések a sportban, rekreációban, Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 128-144.
- Kassay Lili, Szalay Krisztina (2023):** Ahogy az edzők látják a klubokon belül az utánpótlásképzést In: Magyar, Márton; Gösi, Zsuzsanna (szerk.) Képzési, nevelési és gazdasági kérdések a sportban, rekreációban, Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 80-98., 19 p.
- Kiss Zoltán (2023):** Hazai és határon túli utánpótláskorú labdarúgók tehetséggondozásának pedagógiai jellemzői. Doktori (PhD) disszertáció, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
- Kovács Katalin, Novák Ágnes, Bárdos György (2021):** Kézilabdaedzők pedagógiai gyakorlatai utánpótlás korú csapatoknál a Covid-19-korlátozások alatt. In: Gösi Zsuzsanna, Boros Szilvia, Magyar Márton (szerk.) Sport a Covid19 pandémia árnyékában: Tanulmányok a sporttudomány témaköréből
- Kovács Krisztina, Takács Johanna, Juhász István, Kovács Katalin (2024):** Perceptions of parental involvement in youth handball players, the effects of sport participation stage and sports injury. *Frontiers in Psychology* 15 Paper: 1412116, 8p (2024).
- Lukács Anikó (2020):** A pécsi Nemzeti Kosárlabda Akadémia, mint „Államilag elismert Sportakadémia” felépítésének sajátosságai. In: Gösi, Zsuzsanna; Bukta, Zsuzsanna (szerk.): A sport társadalmi, gazdasági és utánpótlás-nevelési kérdései. Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2020) pp. 78-90.
- Lukács Anikó, Gösi Zsuzsanna, Rátgéber László (2022):** Kosárlabda edzők feladatának értelmezése, edzői szemmel – esettanulmány. *Magyar Sporttudományi Szemle* 23:96(2) pp. 63-63 (2022)
- Lukács Anikó, Gösi Zsuzsanna (2023):** Az MKOSZ által akkreditált kosárlabda akadémiai és az államilag elismert sportakadémiák rendszere. In: Gösi, Zsuzsanna; Magyar, Márton (szerk.): A tanulás-tanítás folyamatának sajátosságai sport(os) nézőpontból. Budapest, Magyarország: Akadémiai Kiadó (2023) pp. 102-116.

**Rochelle Eime, Melanie Charity, Hans Westerbeek (2022):** The Sport Participation Pathway Model (SPPM): a conceptual model for participation and retention in community sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 14:2, 291-304

**Sáfár Sándor (2022):** Államilag elismert sportakadémiák rendszere. Emberi Erőforrások Minisztériuma, Sportért felelős Államtitkárság, PPKE JÁK Sportjogi szakjogász képzés, 2022. február 25., egyetemi előadás

### Internetes források

1656/2019. (XI.21.) Korm.határozat a sportakadémiai rendszer kidolgozásáról. <https://jog-kodex.hu/doc/8584336>

2004. évi I. törvény a sportról (2004) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv>

2018. évi T/3371/13 törvény a Sportról szóló 2004. évi I törvény módosításáról. <https://www.parlament.hu/irom41/03371/03371-0013.pdf>

303/2019.(XII.12.)Korm.rendelet a sportakadémiákról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=1900303.kor>

545/2021. (IX.24.) Korm.rendelete a sportakadémiákról szóló 303/2019 (XII.12.) Korm.rendelet módosításáról. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/9a4d067c5cfca-41a65d161e3db85297b391e8d07/megtekintes>

Bodnár Péter László (2022): MKOSZ, Küldöttgyűlés, Magyar Kosárlabdázás Háza, 2022. május 10. [https://hunbasket.hu/documents/55279\\_MKOSZ\\_Küldöttgyűlés\\_2022\\_írá-sos\\_anyagok\\_final\\_approved\\_signed.pdf](https://hunbasket.hu/documents/55279_MKOSZ_Küldöttgyűlés_2022_írá-sos_anyagok_final_approved_signed.pdf)

Emberi Erőforrások Minisztériuma (2020): Államilag elismert sportakadémiák listája. [https://2015-2019.kormany.hu/download/d/4f/b1000/%C3%81llamilag\\_elismert\\_spor-takad%C3%A9mi%C3%A1k\\_List%C3%A1ja.pdf#!DocumentBrowse](https://2015-2019.kormany.hu/download/d/4f/b1000/%C3%81llamilag_elismert_spor-takad%C3%A9mi%C3%A1k_List%C3%A1ja.pdf#!DocumentBrowse)

Kezdő5.hu (2020): Négy kosárlabda akadémia lett államilag kiemelt műhely <http://kezdő5.hu/utanpotlas/hirek-negy-kosarlabda-akademia-lett-allamilag-kiemelt-muhely-41009>

MKOSZ (2012): Akadémiai program: Akkreditációs segédanyag. <https://hunbasket.hu/hir/24715/mkosz-akademiai-program-akkreditacios-segedanyag>